

ՄԱՐԻԱՐԻԱՐԻ

ԻՍՏԱՆԻՆԻ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Մասիս լրագիր 5 անգամ կը հրատարակուի շաբաթ 4 Օրաբերք եւ 1 Շաբաթաբերք :
Տարեկան գին 4. Պոլսոյ համար 180.
Պոլսոյ գին 4. Պոլսոյ ,, 90 Ղրդ
,, Գաւառայ ,, 5 Մեհ
Իւրաքանչիւր բողոք 60 փր.
Շաբաթաբերք 20 ,,
Օրաբերք

Դուրս գոցած լրագիրաց համար ծախքը Եւրոպայի քաղաքացիական զորքի :
Մանուցանց տողը մէկ անգամի համար 3 Ղրդ երկու անգամի համար 2 Ղրդ :
Լրագիրաց վերաբերեալ համար կամ որ եւ իցէ գրութիւն Եւրագիրք-ՏԵՐԻՆԻ պիտի ուղարկուի : Եւ համար ծախքը ալ զրկողին վրայ է :

Ե. Օ. Գ.

Կոր տարւոյս սկիզբէն լրագիրիս թերթը մեծցնելու եւ քանի մը նոր կատարելութիւններով ճոխացնելու մտադիր էինք, բայց շաբաթէ մ'ի վեր անձնական տկարութեան պատճառաւ զբաղմունքէ չկրնալով երթալ, հարկ եղած նախապատրաստական տնօրէնութիւնները չկրցինք կատարել : Գետեւարար թէպէտ մեր փափաքն այս շաբթու յակամայս ետ թողլու հարկաբեցանք, բայց կը յուսանք որ 'ի մտոյ մեր թերթին բաղձացեալ առաւելութիւնները կրնանք տալ յառաւել գոհութիւն գրասէր հասարակութեան :

ԿՈՍՏԱՆԻՆՈՒՊՈԼԻՍ 4 ՅՈՒՆԻՎԵՐ

ԻՍՏԱՆԻՆԻ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Մեծ անհամբերութեամբ կըստատու թէ Փարիզ գումարուած եւ լրագրական գետնապատկերներ ինչ գործ պիտի տեսնէ : Մինչեւ հիմա տէրութեանց առեւտրային համաձայնութիւնը չկանգնեցաւ : Յունաստանի երեսփոխանը (ժողովրդի երեսփոխանին հաւասար չընտելուելու վրայ) գետնապատկերներ քաջութեամբ կըրկուի, բայց ժողովն անոր բացակայութեամբ բանի տեղ չենք լսելով երեքշաբթի օրը երկրորդ նիստի մը ըրեր եւ իր խորհրդածութիւնները շարունակելու է, ուր պիտի որոշուի եղբի թէ արդեօք Յունաստանի ալ կարծիք յայտնելու իրաւունք պէտք է տալ թէ ոչ :

Գետնապատկերները մէջ երկու կուսակցութիւն կը տեսնուի : մէկ կողմէն Վաղդիս, Գաղղիս եւ Վատրիս : Գրան իրաւանց պաշտպան կը կանգնին : Իսկ միւս կողմէն Ռուսիս, Բուլղարիս, եւ Իտալիս : Յունաստանի կողմը կը բռնեն, եւ անոր երեսփոխանին ալ գետնապատկերները մէջ հաւասար իրաւունք տալ կուգին : Բայց կերելի որ տէրութիւնները խնդիրը չգտնարարեն : Եւ եւրոպական պատերազմի մը պատճառ չտալու համար, յօտարաբար եւ փոխադարձ զինուորներ ընելու : Հետեւեալ խնդիրը սահմանափակելու համար որոշուեցաւ որ գետնապատկերները չկրնանք լսել : Գրան առաջարկած հինգ կէտերէն առաջին երեքին վրայ կայանայ, որք են : 1. Կամաւորացի խումբները ցրուել, 2. Ինքնապաշտպանութիւնները զինուորներու ճոխացումով : 3. Արեւմտեան գաղթականացի վերադարձին արգելք չհանել : 4. Երկրին երկու կէտերն են Յունաստանի մէջ երկու երեք տասնիկներու սպանման հեղինակները պատժել եւ ըստ պանկը ընտանեաց հատուցում տալ եւ այսուհետեւ գաղթականութեանց համաձայն ընթացք մը բռնել : Եւ ա

յին երեք կէտին վրայ համաձայնութիւնն արգէն դիւրացած է եղեր, բայց վերջինները գետնապատկերները կը հանդիպին :

Գետնապատկերները տեսնելիք դուր ծին վրայ դադարեալ մը տալու եւ այս առթիւ յուզուելիք խնդիրները նշանակելու համար անօգուտ չենք համարիր Փարիզի կարեւոր թերթերուն կարծիքն այս տեղ առաջ բերել :

Գետնապատկերները միտի ընեն, կըսէ Լա Գրանս, այն դանդաղութեամբ զորս թուրքիս կը կարծէ ունեւնալ ընդդէմ Յունաստանի, պիտի ու շաղկապութեան առեւտրային բացատրութիւնները զորս Յունաստանի կրնայ տալ : վերջապէս իրաց պիտի մը պիտի կարգադրէ, որ երկու կողմն ալ ընդունելի եւ Լա Գրանս իրաւարարութեամբ երաշխաւորեալ ըլլայ :

« Զի գումարները որ գետնապատկերները խորհուրդները ծանր դժուարութեան մը հանդիպին : (Ժողովրդ) — Հեղինակները վէճը կրնայ ուրեմն հանդարտել, եւ կարծենք մեծ տէրութիւնները լաւ ըրին ներկայ պարագայից նկատմամբ զայն կարելի եղածին չափ անձուկ սահմաններու մէջ պարտաւորուի : Մեծ չիփթութիւնները կըրնային ծագել սկստելիք պատերազմէն : Յունաստանի զինուորական զորութեամբ փոքրագոյն ըլլալով օսմանեան կայսրութեան քրիստոնեայ բնակիչներն ապստամբութեան պիտի դրօշուէր : Թէ յաղթելու եւ թէ յաղթելու էր, գետնապատկերները մի եւ նոյն գետնապատկերները պիտի տար : Մեծ տէրութիւնները չեն կրնար ընդ երկար այս պատերազմին անտարբեր հանդիսատես ըլլալ, եւ թէպէտ չկողմնակալու յայտարարութիւն ալ ընէին, չպիտի հաւատարմէր : ոմանք պիտի ամբաստանուէին (Ժողովրդի) իրաւակից ըլլալու, ուրիշներն ալ Յունաստանի եւ հուսկ ուրեմն պատերազմը կրնար ընդհանրանալ եւ բոլոր Լա Գրանս պատերազմները :

« Տէրութեանց միջամտութիւնն այս ամեն հաւանականութեանց առաջին առաւ : Եւստ վրայ անկեղծ խնդակցութիւն կը յայտնենք : Բայց կը փափաքենք որ խաղաղարարութեան գործը տեսական ըլլայ եւ կը հարցնենք թէ ի՞նչ պէտք է ընել առաջ համար : . . . Մեծ տէրութիւնները Տաճկաստանի եւ Յունաստանի վէճը կարգի դնելէ ետեւ, կրնան առանց խնամուել իրաւունք ալ տալ :

« Տաճկաստանի պէտք ունի բարեկարգուելու կամ մանաւանդ վերափոխուելու : Ինչպէս մտերմ անդադարի քաղաքագէտ մը կըսէր, կուրելի է զայն արտաքին յարաբերման մը դէմ պաշտպանել : Բայց ներքին թշնամի մը կայ յորմէ անկարելի է զայն պահպանել : . . . Տաճկաստան չլընար զօրանալ բայց եթէ վերափոխուելու եւ քաղաքակրթ ազգերու շուրջ հետեւ ելալ . . . »

« Միւս կողմէն Յունաստան ալ, որ Լա Գրանս չորհուրդապետութեան ստացած է, անշուշտ լաւ կընէ որ Լա Գրանսի համար շարունակ մտաւորութեան առաքիւյ մը չըլլայ : . . . Յունաստան կը սխալ բաղդալ խնդրութեանց մէջ նետուելով, պէտք է որ ասոր վրայ համոզուած ըլլայ, եւ մանաւանդ միտքով համաձայնութեամբ ասիկա իրեն ըսուի : Գետնապատկերները ասոր մէկ բնական առիթն է, եւ անօգուտ եղած չլընարեթէ Տաճկաստան այն համոզմամբ ենթէ թէ պէտք է առաջ երթայ, եւ Յունաստան ալ թէ առայժմ կը սխալի : »

Միւս կողմէն (Ժամ լրագիրն ալ հետեւեալ կերպիւ կը խօսի :

« Ոչ եւս կատարած կը մնայ որ տէրութեանց համաձայնած գլխաւոր կէտերէն մէկն ալ այն է որ խորհրդապետութիւնները խտրու սահմանափակուին (Ժողովրդ) — Հեղինակները վէճին եւ անոր վերջ տալիք միջոցներուն վրայ, բայց մինչեւ ի՞նչ սահման համաձայնութիւն կայ : Մեր առած տէրութեանց նայելով Գաղղիս եւ Ռուսիս համաձայնած են Վերիտի մէջ տէրութեանց կողմէն ընելու թիւն մ'ընելու պէտքն վրայ, զոր տեսնելու եւ թէ ամիս առաջ (Ժողովրդ) իր արբանիքն առաջարկած, եւ Վերիտի գիտաբար թիւնն 'ի դեբու համար էր : Զինք դիտելու թէ այս րոյն ի՞նչ ատմական ստուգութիւն ունի : Բայց մեր կէս պաշտօնական թերթերուն լեզուն կը նշանակէ որ կարեւոր փոփոխութիւն մ'եղեր է մեր պաշտօնական ակումբներուն մէջ (Ժողովրդ) — Հեղինակները վէճը նկատելու եղանակին վրայ, եւ դիտարարութիւն կայ մեծամեծ զինուորներ ուղղել : Դառնէն : Եւստ ի՞նչ օր այս նիւթի վրայ Լա Գրանսի խօսքերը կը լինէին : Լա Գրանսի ալ կը ծանուցանէ թէ գետնապատկերները գործը պիտի ըլլայ « Լուծման եղանակ մը դանել, որ Տաճկաստանի իրաւունքը պահելով կարենայ միանգամայն տալու ինչ գոհունակութիւն տալ յունաց կիրքերուն : »

Հեռագիրը կարեւոր լուրեր կը բերէ Վատրիսի եւ Բուլղարի յարաբերութեանց վրայ, որք բուական ջրտացած կերելին : Լա Գրան տէրութիւններն ալ թշնամութեան մեծ պատճառներ ունին, որ առեւտրային թերթեւ առիթներով երեւան կենեւն (Օրինակի համար : Լա Գրանի կարմիր տետրակին մէջ (Բուլղարի) չհաղորդւած ըսինք մը պաշտօնական թուղթեր ալ հրատարակուելուն վրայ (Վերիտի) արբանիքը նեղացած կերելի, եւ Գիօրէնցիայի բուլղարական դեսպանին կողմէն վերջին պատերազմին առաջ իտալական կառավարութեան տրուած մէկ գաղտնի ծանուցագրին վրայ, զոր այս ամիս Լա Գրանի զօրապետը խորհրդարանին ներկայ

ցոյց) : վիճարանութիւնը տակուին կը շարունակի : Մօրինի (Բուլղարի) խօսքին նայելով, Վ. Տէր Գիտարար մինչեւ իսկ յայտարարութիւն ըրած է եղբի թէ Վ. Վայսի պաշտօնէ հանուիր (Բուլղարի) համար պէտք մ'եղած է : Գետնապատկերներն այս ատմական ծանուցացած ըլլայ թէ ոչ, կ'երեւի որ երկու արբանիքաց հակակրօնութիւնը ստատիկ է, ինչպէս որ Վերիտի եւ Վերիտի պաշտօնական թերթերուն լեզուն ալ կը տեսնուի :

Հիւսիսային Գերմանիոյ Վալթեր, որ Վ. Տէր Գիտարարի բերանը կը համարուի, Վատրիսի եւ մանաւանդ Վ. Վայսի զէմ' քաղաքակրթութիւն ամբաստանել յօդուածներ կը հրատարակէ :

« Երբեք խիստ շատ անգամաւորութեանց անք, կըսէ, Վատրիսի կայսրութեան քաղաքակրթութիւնը (Վ. Վայսի) պատերազմապէս քաղաքակրթութիւնը նշանակելու : Գերմանական, հունգարական, ռուսական, լեհական եւ գաղղիական մամլոյն մէջ իրեն գործիք ըրած լրագիրները մեծ փոփոխութեան աշխուժիւ պաշտօնականութեան համար կաշխատին, եւ կը ջանան առարկական երկրներուն մէջ այն երեւակայական կարծիք ծառալել թէ (Բուլղարի) նպատակն է Վատրիսի բաժնէ, եւ Հունգարիան արեւմտեան կառաքնել Ռուսիսիներուն եւ Վալթերներուն տիրապետութեան նպատակով : Կայն լրագիրները հարաւային Գերմանիոյ Վերիտի եւ Հունգարիոյ բը : նախկին վիտեր կուտան թէ (Բուլղարի) աշխարհակրօնութեան միտք ունի, այն երկրներուն անկախութեան արջապան կը ձեռնան, եւ շարունակ կարծեցնել կուտան թէ մեր կառավարութիւնը Փարիզ առաջարկութիւնները կընէ, եւ գերմանական երկրները Վաղղիոյ թողլու պայմանաւ անոր հաւանութիւնն առնուլ կուղէ հարաւային Գերմանիոյ միտքն : Գաղղիոյ մէջ ալ Վատրիսի կուտակել թերթերը հակառակ դեր մը կը խաղան, եւ անգաղար կը կրկնեն թէ (Բուլղարի) կը ջանայ Գաղղիոյ դէմ Վ. Գաղղիոյ թերթերը վերանորոգել, թէ Վատրիս արտօնութեամբ կը մերժէ այս առաջարկութիւնը, թէ (Բուլղարի) եւ Ռուսիս գաղապարութիւն մը կը խաղան, եւ անհրաժեշտ լինելիք Գաղղիոյ շահու հակառակ կերպիւ լուծելու, կամ Հունգարիան (Բուլղարի) հետ միացնելու : Եւստ :

Լա Գրան կը լրացնէ բուլղարական թերթի միտքով թերթերը միտքով : Բաւական է գիտնալ որ Վատրիս, անշուշտ վրեժխնդրութեան սղուով, շարունակ կաշխատի աշխարհի փոփոխութիւնը վերցնել (Բուլղարի) վրեժէն, որպէս զի զայն միայն սկիզբով, եւ ինք ալ 'ի պատեհ ժամուն կը գաղապարեց հետ միտքով : Եւստ լրագիրները կարենայ փոփոխել : Բայց միտք կողմէն ալ (Բուլղարի) Գերմանիոյ մէջ կը շարունակէ իր

